

YALAN

<https://www.youtube.com/watch?v=04kZ4Hp7kDA>

https://www.youtube.com/watch?v=N7IHni_ehQ

DEĞERLENDİRME SORULARI:

1. Yalanın kişiye verdiği zararları açıklayınız.
2. Yalanın topluma verdiği zararları açıklayınız.
3. Yalan hakkında dinimizin emirlerini ayet ve hadislerle anlatınız.

YALAN SÖYLEMEK

Yalan, asılsız, gerçeğe uymayan ve insanları kandırmak için söylenen sözdür. Yalan söylemek ve yalancılık kötü bir huydur. Yalan söyleyen kimsenin toplumda itibarı yoktur. Böyle bir insana kimse güvenmez, kimse beraber iş yapmaz, arkadaş olmak istemez. Böyle insanlar sevilmaz ve güvenilmezler.

Yalanın ne kadar kötü olduğu hakkında Yüce Allah Kur'anı Kerim'de şöyle buyuruyor:

"Ey İman edenler! Allah'tan Korkun ve doğru söz söyleyin" (Ahzab 70)

"Yalan sözden kaçının" (Hac 60).

Peygamberimiz de;

"Yalan kötülüğe, kötülük cehenneme götürür. İnsan yalancılık yapa yapa nihayet Allah katında yalancılardan yazılır" buyurmuştur.

Bizim kültürümüzde meşhur bir atasözü vardır; "Yalancının mumu yatsıya kadar yanar" denmiştir. Bu söz yalanın günün birinde ortaya çıkacağını, yalancının foyasının en kısa sürede ortaya çıkacağını anlatır. Yalancı bir insan diğer insanları belki bir kaç defa aldatabilir, fakat yalancı olduğu anlaşınca artık kimse ona inanmaz. Yalancının doğru sözüne bile kimse kolay kolay inanmaz. Bu sebeple "Yalancının evi yanmış da kimse inanmamış" denilir.

Yalancı küçük bir çıkar için, başkalarına yalan söyleyerek onları aldatır. Böylece hem kendi onur ve saygınlığını zedeler hem de başkalarına zarar vermiş olur. Yalan söyleyen kişi kendisine olan saygı ve güvenini yitirir. İçinde gizlediği gerçek, sürekli onu rahatsız eder. Yalan söylemenin çeşitli nedenleri vardır. Bazı yalancılar bir çıkar sağlamak veya birilerini korumak için yalan söylerler. Bazıları ise övünmek veya önemli olduklarını anlatmak için yalan söylerler.

Yalanların en büyüğü, en zararlısı mahkemede söylenen yalandır. Yalancı şahit hem haksızlıklara yol açar; hem de adaletin gerçekleşmesini önler. Mahkemede söylenen yalan suçsuz bir insanın mahkum olmasına sebep olabilir veya suçlu bir insanın kurtulmasına sebep olabilir. Bu durum bütün toplumu olumsuz etkileyecektir. Bireyler arasında güven duygusunu ortadan kaldıran yalan; aileleri parçalayan, komşuluk ilişkilerini engelleyen toplumsal bir hastalıktır.

Özü sözü doğru olan, inancının gereğini yerine getiren insanlar toplum tarafından sevilirler. Yalancılar ise toplumun huzurunu kaçırlar. Toplumda güven duygusunun zedelemesine neden oldukları için hiç kimse tarafından sevilip sayılmazlar. Yalan yere yemin etmek ise yalana Allah'ı şahit göstermek olduğundan çok daha büyük bir günahdır.

Dinimiz yalanın her türlüünü haram kılmış ve ondan insanları men etmiştir. İnsan doğruluktan ayrılmamalıdır. Doğruların yardımcısı Allah'tır. Yalan karşılığı elde edilen menfaatin de insana hiçbir hayrı olmaz.

Yalanın mübah olduğu yerler de vardır. Şu hallerde yalan söylemek günah değildir. Hatta bazen yararlıdır.

a) Zulüm ve haksızlığa uğrayan bir kimsenin canını, malını, ırzını ve namusunu kurtarmak için yalan söylenebilir.

b) Birbirine küsmüş olan karı-kocayı, iki arkadaşı, iki topluluğu barıştırmak yahut aralarını bulmak ve bir yuvanın yıkılmasını önlemek için yalan söylenebilir.

c) Harpte düşmanı yenmek, askeri sırları vermemek için bir esirin söylediği yalan da günah değildir.

İslam'ın kurallarına uymak isteyen bir kişi kesinlikle yalanın ve hilenin her çeşidinden uzak durmalıdır. Kendisi ve yakınlarının zararına bile olsa hiçbir zaman doğruluktan ayrılmamalıdır. Doğruluğun ödülünün mutlaka Allah tarafından verileceğine inanmalıdır. Aile yaşamında, ticaretle, memurlukta, idarecilikte, devlet ve millet hizmetinde, kısacası toplumun her kesiminde insanların birbirlerine karşı doğru ve dürüst olması herkes için bir görevdir. İnsanlar arasında güvensizlik meydana getirecek bir davranış olan yalan ve hileden kaçınmalı ve uzak durmalıyız.

Hikmet Gözünde Yalan

Ölçü veya Yoldaki Işıklar

Yalan, kâfirce bir lâfızdır. İnsanı, burada, vicdan-ı umumînin ona er-geç muttali olmasıyla değersizliğe, ötede de Cehennem'e mahkum eder.

Yalan, müdahaneci; hakikat, ciddî ve müstağnî; yalan, zevzek ve hoppa; hakikat, vakur ve muhteşemdir.

Yalanın, hilenin, hırsızlığın, iftiranın yaygınlaştığı ülkeler harap; böyle ülkelerin ahalisi fakir, askerleri de ihtilâlcidir...

Yalancılık hangi kıyafete girerse girsin, kendini mâşerî vicdandan saklayamaz. Hele Hakk'ın nuruyla bakan erbâb-ı firâset nazarında asla!..

Yalanın revaç bulduğu ve meydanlar onunla inleyip durduğu zaman hakikatin dili koparılmış sayılır.

Vicdan-ı umumî bir denize benzer; yalanlar onun tâ ortasına kadar dahi sızsalır, yine onları toplar, sahile atar.

Yalanın, inkârın, tevilin, riyânın yüzüne tükürüp onları daima tahkir eden birisi varsa; o da vicdandır.

Yalan ve gösterişler gürültülü, hakikat ve samimiyet sessizdir. Yıldırımlar, gök gürültüsünden evvel hedeflerine varırlar...

Sızıntı, Ağustos 1990, Cilt 12, Sayı 139

PIRLANTA

Bir yalan insanı haline gelmeden, temrinat yapa yapa doğru söylemeye kendinizi şartlandırmalı ve asla hilaf-ı vaki beyanda bulunmamalısınız. Özellikle de, bir insanın sözünü ya da bir meseleyi naklederken her hususu kelimesi kelimesine aktarmaya ve yarım kelime de olsa farklı bir söz katmamaya çok dikkat etmelisiniz. Çünkü yalanın iki tarifi vardır: Birincisi, konuşan şahsın gerçek düşüncesini saklayıp kanaatinin aksini söylemesidir. İkincisi ise, vâkıye mutabık olmayan bir beyanda bulunmaktır; tabir-i diğerle, Allah nezdindeki hakikate ve Cenâb-ı Hakk'ın gördüğü, duyduğu, bildiği bir meseleye aykırı bir söz söylemektir. Öyleyse, söylediğiniz her cümlenin gerçekten gönlünüzün sesi olup olmadığına özen göstermeli ve mutlaka kesin bildiğiniz şeyleri tam doğru olduğuna inandığınız şekilde söylemeli; bunu yaparken de "İşin hakikatini Allah bilir" düşüncesini zihninizden irak etmemelisiniz. Günlük konuşmalarınızdaki sıradan gördüğünüz cümlelerinizde bile böyle bir doğruluk aramalı ve yalanın öldürücü bir virüs olarak kalbinize musallat olmasına meydan vermemelisiniz.

Sıdk konusundaki hassasiyetiyle hüsn-ü misal olan Abdullah b. Mes'ud hazretleri hadis rivayet ederken tir tir titirmiş. Peygamber Efendimiz'in mübarek beyanlarını naklederken o kadar titiz davranırmış ki, heyecandan adeta bütün vücudu ürperir ve alnından boncuk boncuk terler akarmış. Mesela, herkes tarafından bilinen "Bir gūnahtan tevbe eden, onu hiç işlememiş gibidir." mealindeki hadis-i şerifi söylerken bile birkaç defa ileri gider, geri gelir, ellerini ovuşturur; "Lâ havle velâ kuvvete illâ billah.." der, o sözü eksiksiz ve ziyadesiz aktarabilmek için âdetâ göbeğini çatlatır ve sonunda da yine "Allahu a'lem" kaydını düşürmüş. Talebelerinden biri der ki, "Bir sene boyunca İbn-i Mesud hazretlerinin yanında kaldığım halde, onun bir kere bile "Rasûlullah buyurdu ki" dediğini duymadım."

İşte böyle bir hassasiyete de isterseniz "dil iffeti" diyebilirsiniz. Adına ne dersiniz deyin, söylediğiniz sözlerin vâkıya mutabık olması ve Allah ilmindeki hakikate, yani, o meselenin mahiyet-i nefsü'l-emriyesine denk düşmesi de iffetin diğer bir parçasıdır. İnsan, iffet ve hayâ perdesini yırtmamak için doğrulukta temrin yapa yapa hilaf-ı vâkî beyanlara da bütün bütün kapanmalı ve yalanın gölgesine bile yaklaşmamalıdır.

Resulullah (s.a.v.) buyurdu ki: "Boş ve faydasız işleri terk etmek, kişinin İslamiyetinin güzelliğindedir" (Tirmizi , İbn Mace)

Bilmiş ol ki, senin hallerinin en güzeli; gıybet, yalan, boş laflar gibi sözlerden korunarak sana ve başkalarına zararı olmayan sözleri konuşmandır. Ne yazık ki sen muhtaç olmadığın lüzumsuz sözlerle meşgul olursun da bu suretle kıymetli zamanını öldürür ve dilinin ameli üzerine hesaba çekilirsin.

Zira kişi, kıymetli zamanını Allah'ın azameti ve yaratıkları üzerinde düşünmeye sarfetse, bu düşünme sırasında birçok ilahi sır kendisine açılabilir. Nitekim Kuran-ı Kerim de:

“Ben insanları ve cinleri ancak beni tanıdıkları ve bana ibadet etmeleri için yarattım”
(Zariyat – 56) buyurulmaktadır...

Bilmiş ol ki kişinin en değerli sermayesi vakitleridir. Bunları boş yere harcar ve ahiret için bir sevab hazırlamazsa, ana sermayeyi iflas ettirmiş olur...

Lokman Hekim’e hikmetin nedir diye soranlara, o “Benden gizlenen şeyi araştırmadım. Üzerime elzem olmayan şeylerin üzerinde durmadım,” diye cevap vermiştir...

Malayaninin (boş sözler, fayda sağlamayan söz ve davranışlar) haddi ise, sükut etmekle günahkar olmadığını ve hiçbir suretle zarar görmediğin sözleri konuşmaktır.

Üzerine elzem olmayan şeyi başkasına sorman da bir malayanidir.

Mesela adama tutar da yaptığı ibadetten sorar “oruçlu musun” dersin, adam: “evet oruçluyum” diye cevap verirse, ibadetine riya karışabilir. Şayet riya karışmazsa gizlilik ehemmiyetini kaybeder. Şayet oruçlu olduğu halde “değilim” derse yalan söylemiş olur. Sorduğun soruyu cevapsız bırakırsa sana hakaret etmiş olur.

Demek ki adama ibadeti hususunda sorduğun lüzumsuz, malayani bir soru ile adamı ya riyaya veya yalancı durumuna sokmuş olacaksın.

Mesela yolda karşılaştığın bir adama “kimsin, nereden geliyorsun?” şeklinde sorularda malayanidir.

Adam belki bunu açıklamak istemez. Utanıp kaçınacağı sebepleri var, doğrusunu haber vermek istemez. Adam doğruyu söylemezse yalancı olur ve buna sen sebep olmuş olursun...

Abdullah (r.a.) diyor ki: Amiroğullarından birkaç kişi ile Resulullah’ın (s.a.v) huzuruna çıktık. Bunlar:

Sen bizim atamızsın, sen bizim efendimizsin, sen bizim en büyüğümüz ve en üstünümüzsün, sen şöylesin, sen böylesin gibi iltifatlara başladılar. Resulullah (s.a.v.):

“SÖYLEYECEĞİNİZİ SÖYLEYİN, ŞEYTAN SİZİ ŞAŞIRTIP DURMASIN” buyurdu. (Bezzar)

Peygamber efendimiz burada dilin bir defa doğru da olsa övmeye başlayınca şeytanın onu havalandırıp aşırı gitmesine sebep olabileceğini bildiriyor.

Resulullah (s.a.v.) buyurdu ki: “Müjde o kimseye ki , sözünün fazlasını tutmuş ve malının fazlasını infak etmiştir” (İbn Ebid-dünya)

Halbuki insanlar bunun tamamen aksini yapmakta; mallarının fazlasını tutup dillerini

alabildiğine salmıştır...

Resulullah (s.a.v.) buyurdu ki: “Dilindeki laf kalabalığı kadar kötülük kimseye verilmemiştir, yani kişinin en büyük kötülüğü fazla konuşmasıdır” buyurdu....

Ehl-i Sünnet alimleri fuzuli sözlerden hoşlanmaz ve onları çirkin görürlerdi. Allah’ın kitabı, Resulun Sünneti, emr-i maruf, nehy-i münker ve geçim için muhtaç olduğu sözlerden başka her sözü, fuzuli kabul ederlerdi.

Bilmiş ol ki, fuzuli sözlerden bir fayda yoktur. Ancak mühim olanları Kuranı kerimde ve Resul’un sünnetinde anlatılmıştır. Nitekim Allah Teala buyurmuştur:

“Onların fısıldaşmalarının birçoğunda hayır yoktur. Meğer ki bir sadaka vermeyi, ya bir iyilik yapmayı veya insanların arasını düzeltmeyi emredenler ola. Kim Allah’ın rızasını arayarak böyle yaparsa biz ona çok büyük bir mükafat vereceğiz. (Nisa – 114)

Siz, sağınızda solunuzda oturup ağızınızdan çıkan her sözü yazan ve sizi koruyan yazıcı melekleri unuttunuz mu?

Mübalağa veya mazeret döktürme de birer yalan mıdır?

Örtülü ve kapalı olarak söylenen “zımnî yalan” diyebileceğimiz sözler vardır ki, bir mü’min onlardan kaçınmalı ve lisanını hep nezih tutmalıdır. En yaygınları mübalağa, mazeret döktürme ve târiz olan bu örtülü yalanlar da sıdka kilitlemiş bir insan için büyük mahzurlar taşımaktadır.

Mübâlağa; bir şeyi ifade ederken olduğundan çok fazla (ya da bazen çok noksan) göstermek, bir şeyin etkisini artırmak için onu abartarak anlatmak demektir. Mesela; bazen başkalarının kuvve-i maneviyelerini takviye etmek bazen de yapılan işi büyük göstermek için yüz kişinin katıldığı bir programa “yüzlerce” insanın katıldığını söylemek, bin kişilik bir salona “binlerce” insan doldurmak (!), hatta o program hakkında görüş beyan eden birisinin “güzeldi” demesini “çok müthişti, muhteşemdi” şekline büründürerek nakletmek; daha bir köye bile tesir edemeden kendi mefkûresi adına kasabalar, şehirler fethedilmiş gibi anlatmak türünden bütün mübâlağalar birer zımnî yalan sayılırlar. Bunlar muhatabın gönlünde müsbet tesir hasıl etmeyeceği gibi gayretullaha da dokunabilir ve yapılan işin bereketini bütün bütün alır götürür. Dahası, o türlü mübâlağalar, yapılan iş hakkında takdir hislerini çoşturmak bir yana, tereddüt ve şüpheler hasıl eder ve hassas gönüllerde kötü izler bırakır. Nitekim, Nur İnsan bu konuda da bizi uyarılmış ve şöyle demiştir: “Hangi şeyi vafsetsen, olduğu gibi vafset. Medhin mübâlağası zemm-i zımnîdir.”

Diğer bir örtülü yalanın adı olan “mazeret döktürme” tabiri, bir kusur, kabahat ya da suç için mücbir sebepler ileri sürmeyi ve onun hoş görülmesi maksadıyla bahaneler sayıp dökmeyi ifade etmektedir. Kanaatimce, suç sayılacak bir şey yapmak, bir kabahat işlemek

ya da günaha girmek kötüdür, çirkindir. Fakat, o suça veya günaha mazeret bulma istikametinde beyanda bulunmak daha kötü ve daha çirkindir. Bir hatanın hoşgörülmesi ya da bir suçun affedilmesi için “şöyle olmuştu, böyle olmuştu” diyerek mazeretleri sürme vebali katlama demektir. İşte, o türlü bahanelerin arkasına sığınanlar kendilerini paka çıkarma kasdıyla ellerinden gelen her şeyi yaparlar. Belki, sarfettikleri kelimelerin doğru olmasına dikkat ederler; fakat, karşı tarafı kendilerinin masum olduğuna inandırmaya çalıştıkları için söz ve hallerinin vâkıya tam mutabık olmasını sağlayamazlar; mazeret ve bahanelerini muhataplarını kandırmaya mâtuf birer kuru laf olmaktan kurtaramazlar. Dolayısıyla, yalana düşmüş ve kalbî hayatlarını yaralamış olurlar. Aslında, öyle bir durumda en doğru davranış, nefsi tezkiye etmeye çalışmadan ve mazeretler arkasına saklanmadan “Allah affetsin, siz de bağışlayın. Hevâ ve nefse uydum, cürüm işledim; zaten benden de ancak bu beklenirdi” diyebilmek ve hemen af dilenmeye koşmaktır.

“Târîz” ise; kapalı bir biçimde, dolaylı olarak söz söyleme, konuşurken muğlak bir ifade kullanarak muhatapın bir meseleyi olduğundan farklı anlamasını sağlama ve açık olmayan bir beyanla asıl maksadı gizleme manalarına gelmektedir. (Edebiyattaki târiz sanatı bundan başkadır.) Diğer bir ifadeyle, târiz, bir sözün görünürdeki anlamından farklı bir mana kastedilerek kullanılması şeklindeki mecazlı anlatımdır. Selef-i salihîn, bunu da zımnî yalan kategorisinde ele almış ve insanın dini, hayatı, aklı, nesli, vatani, ırz ve namusu söz konusu olmadan târize de asla başvurulmaması gerektiğini belirtmişlerdir. (Fethullah Gülen, Ölümsüzlük İksiri)

Yalanın câiz olduğu yer var mıdır?

Böyle bir sual Hazreti Üstad’a tevcih edilince, o “Evet, kat’î ve zarurî bir maslahat için mesağ-ı şer’î vardır. Amma zaman onu neshetmiş.” diyerek meseleyi kesip atmıştır. Aslında, bazı alimler haddi aşmamak ve zaruret sınırında durmak şartıyla, dargınları barıştırmak, hanımla beyinin arasını bulmak ve savaşta düşmanı şaşkırtmak maksadıyla söylenen hilâf-ı vâki beyanların mübah olduğunu ve yalan sayılmayacağını söylemişlerdir. Fakat, Bediüzzaman hazretleri, bazı alimlerin maslahat ve zaruret için verdikleri o fetvanın muvakkat olduğunu ve geçerliliğini yitirdiğini ifade etmiştir.

Evet, günümüzde yalan çok revaçtadır ve insanlar hiç olmayacak meselelerde bile yalana başvurmaktadırlar. Bir sürü kezzâbın, müthiş yalanlarıyla yeryüzündeki asayışı ve umumi emniyeti mahvettiği zamanımızda, bu kötü ahvâlden mü’minler de etkilenmişlerdir ve maalesef çokları hemen her şeye bir bahane uydurur hale gelmişlerdir. Böyle bir dönemde öyle net bir ifadeyle ve kesin bir hükümlerle radikal tedbirler alınmazsa, o muvakkat fetvanın sû-i istimalini engellemek mümkün olmayacaktır.

Hâsılı, şayet biz dava-yı nübüvvetin kapı kulları sayılan birer hak eri olmayı arzuluyorsak, tıpkı Nebiler Serveri gibi, sıdk ve sadâkat hususlarına çok dikkat etmek zorundayız. Yalanın revaç bulduğu ve herkesin yalan söylemede rahat olduğu günümüzde doğruluğu bir âbide gibi başımızda taşımaya ve onu namusumuz gibi korumaya mecburuz. Özellikle de başka

toplumlar içinde yaşıyorsak ve kendi öz değerlerimizi onlara da anlatmayı düşünürsak her halimizle doğru olmaya daha da özen göstermeliyiz. Büyük-küçük hiçbir meselede en ufak bir hilâf-ı vâki beyana tenezzül etmemeli ve asla “Müslümanlar da yalan söyleyebiliyor” dedirtmemeliyiz. Yalanı çağrıştıran tek bir sözümüzün ya da halimizin, bütün inananlar hakkında “bunlar da yalan söylüyor” kanaati oluşturabileceğini ve ondan sonra –farz-ı muhal– gökten kitap indirip o insanların önüne koysak yine de onlara müessir olamayacağımızı unutmamalıyız.

Evet, bizim için yol ikidir, ya doğru söylemek ya da sükût etmek. Ne kadar doğru varsa hepsini bir anda söyleme gibi bir mükellefiyetimiz yok; fakat, illa konuşacaksak, doğru sözlü olmadan başka yolumuz da yok.

Bazen içki içip yalan söylüyorum, kendimi bunlardan nasıl kurtarabilirim?

Açıklama: Ben Allah’a inanan, imanı kuvvetli olan, günahlardan sakınmaya çalışan biriyim. Bunun yanında arada alkol alan, anneye babaya yalan söyleyen de biriyim. Namaz kılmayı çok istiyorum fakat abdest zorluğundan dolayı namaz kılmaya üşeniyorum. Bir ay kılıyorum sonra bırakıyorum. Sonra başlıyorum, tekrar bırakıyorum. Bu şekilde davranmam Allah’la dalga geçiyormuşum ve yaptığının sevabının olmadığı hissini veriyor bana. Bu düşüncem ne kadar doğru? Bir de namaz kılarken günah işlemek arasında nasıl bir ilişki vardır, bu konu hakkında yardımcı olursanız sevinirim. Namaz kılan fakat günah işlemeyenle, alkol alan ve ufak çaplı günahları işleyen birinin sevap kazancı arasında nasıl bir bağ vardır?

İmanla ibadet arasında ciddi bir irtibat vardır. İman, ibadeti gerektirir ve ibadet imanı kuvvetlendirir. Siz inanan bir insansınız, inancınızın gereği olarak da namaz kılıyorsunuz. Ara sıra namazı bırakmanız, imanınıza zarar vermez ama onun zayıflamasına yol açabilir. Bu yüzden, namaza ne olursa olsun devam edin, etmeye çalışın. En azından farzları kılın. Namaz adeta pratik bir iman gibidir. İman da teorik bir namazdır. İkisi ikiz kardeş gibidir. Birbirlerini desteklerler, beslerler.

Namazla günahlar arasında ciddi manada irtibat vardır. Hakkı verilerek, yani Allah’ın huzurunda bulunma şuuruyla, Allah’ın büyüklüğünü takdir, acizliğimizi, kusurlarımızı itiraf ederek kıldığımız namaz bizi kötülüklerden alıkor. Kolay kolay günaha sokmaz. Küçük günahlar işlenebilir belki ama en azından büyük günahlardan sakındırır. Günahlar da insanı ibadetlerden soğutur. Yani çark olumsuz işlemeye başlar. Kötülük kötülüğü çeker. Bu yüzden kötülüklerden uzak durmaya çalışmalı ki ibadetlerimize zarar vermesin..

Günahların bazıları, sevaplardan götürür. İnsan bazen namaz kılar, oruç tutar ama aynı zamanda birine söver, birini döver, birinin gıybetini yapar vs. Sonra ahirette iflas edip kalır.. Peygamber Efendimiz esas iflas edenin bu şahıs olduğunu haber veriyor..

Şimdi siz içkiyi devam ettirseniz bile namazınızı mutlaka kılın, kendinizi zorlayın. Namazlara yakın vakitlerde içmeyin. Namazlarınızı tam yerleştirirseniz bu zamanla sizi içkiden alıkoyacaktır..Çünkü iyilik iyiliği çeker. İnşallah bir zaman sonra, günahlardan arınmış biri olarak yeni bir hayata uyanırsınız..

Yalana gelince bu konu ciddi irade istiyor. Kendinizi frenlemeye çalışmalısınız. Müslüman dosdoğru insandır, haliyle sözüyle doğruluğu temsil eder.. Doğruluk insanı cennete götürür, yalan ise cehenneme.. Bu sebeple doğruluğu elden bırakmayın.. Doğru olduktan sonra kendinizden şüphe etmezsiniz, karakterli bir insan olursunuz.. Etrafınıza da güven telkin edersiniz.. Allah tarafından da kullar tarafından da sevilirsiniz..

Münâfiğin alâmeti üçtür:

- *Konuştuğunda yalan söyler.*
- *Söz verdiği sözünde durmaz.*
- *Kendisine bir şey emânet edildiğinde hıyanet eder.*

Münâfık Yalancıdır

Münâfık; kendi menfaatleri söz konusu olduğunda, yalan iftira ve tezvîre başvurmadan asla geri durmaz. Bu bir şahsı karalamak, ona iftira atmak suretinde tezâhür edebileceği gibi, bazen de bir topluluğu, yahut bir cemaati topyekün hedef tahtasına koymak şeklinde de tezâhür edebilir. Muhterem Hocaefendi'nin mevzumuzla alakalı şu tespitleri konuyu daha bir vuzuha kavuşturucu mahiyettedir:

“Yalan, ilk nazarda ferdî bir günâh gibi görünebilir. Sathî bakıldığında bu, bir bakıma doğrudur da. Ama yalanın bir de topluma yansıyan yanı vardır ki, bu durumda umumun hukuku devreye girer ve dolayısıyla yalan, topluma karşı işlenmiş bir cürüm hâline gelir. Diğer taraftan yalana açık bir insan, başkalarını aldatma ve kandırma gibi zaafılara da açık demektir. Bu yönüyle de yalana sadece ferdî bir günah nazarıyla bakmak doğru değildir. Hele uydurulan bir yalan, topluma mâl edilmişse, elbette böyle bir cürmün ferdî bir günah olarak düşünülmesi kat'iyen doğru değildir. Nitekim günümüzde kitleler böyle yalanlarla yönlendirilmekte ve bu da, yalanın revaç bulmasına sebebiyet vermektedir. Hatta bugün, kitleler yalanla o kadar içli dışlı hâle gelmişlerdir ki, bir sözün yalan olduğu bilindiği zamanlarda bile, kitlelerden gerektiği kadar tepki almamaktadır.”

Hazreti Üstad Münâzarât'ta *“Her şeyden önce bize lazım olan nedir?”* sorusuna üç dört kere *“sıdk”* diyerek cevap veriyor; doğruluğu, hem ferdî bir fazilet hem de toplumun terakkîsinin iksiri olarak anlatıyor. Bu tesbitini *“Küfrün mahiyeti yalandır, imanın mahiyeti sıdktır. Şu bürhan kâfi değil midir ki, hayatımızın bekâsı iman, sıdk ve tesânüdün devamıyladır?!”* sözüyle destekliyor. Bu cevabın hatırlattıklarını lütfeder misiniz?

– Sıdk dendiğinde daha çok doğru söz ve hakikate muvafık beyan akla gelmektedir. Fakat aslında sıdk; doğru sözün yanında doğru davranışı da ihtiva eden, her türlü uydurma beyan ve tavırdan arınmış olmayı da çağrıştıran ve insanın iç-dış, gizli-açık her halini aynı çizgide götürmesi, hilâf-ı vâki her şeye kapanıp, hayatını doğruluğa göre planlaması manalarına gelen daha şümüllü bir tabirdir. Nur Müellifi, “Müseylime’yi esfel-i sâfilîne düşüren kizb olduğu gibi, Muhammedü’l-Emin Aleyhissalâtü Vesselâmı âlâ-yı illiyyîne çıkaran sıdktır ve doğrudur.” der.

-Sıdk ve sadâkatte zirveyi tutan; hayal, tasavvur, duygu, düşünce, hatta mimiklerine kadar bütün hal ve tavırları itibarıyla doğruluğa kilitlenmiş olan hak erleri ise “sıddîk” ünvanıyla anılmaktadır. Özü sözü bir, her haline güvenilir bu kahramanlar, çok samimi, pek hâlis ve olabildiğine sâdik insanlardır. Rasûl-ü Ekrem Efendimiz’i (sallallahu aleyhi ve sellem) ve onun getirdiği her şeyi tasdikte kemale erişen, kendisine sunulan mesajlara - aksine ihtimal vermeyecek şekilde- iman eden ve îlâ-yı kelimetullahı hayatının gâyesi bilen sıddıkların pîri Hazret-i Ebu Bekir (radiyallahu anh)’tır. Aslında Ashâb-ı Kirâm’ın hepsi birer sıddıktır; ne var ki, onların en önünde yer alan ve sadâkat sancağını taşıyan zat Ebu Bekir efendimizdir. Sıddikiyet makamı, iman, ihsan, aşk ve marifet makamlarının çok üstündedir.

-Lügatlerde “yalan”; gerçeğe aykırı asılsız söz, vâkiya mutabık olmayan beyan, zatında olmamış bir şeyi var gibi sunma ya da söyleyen insanın bilgisini, düşüncesini, kanaatini - kasdî olarak- tam yansıtmayan bir ifade.. gibi değişik şekillerde tarif edilmektedir. Belâgat ilminde, yalanla alakâlı bir tarif daha vardır ki, o çok dikkat çekici ve ürperticidir. Bu zaviyeden, yalan, Allah tarafından bilinen bir şeyin aksini söylemenin, Allah’ın bildiğine muhalif iddiada bulunmanın ve bir meselenin Cenâb-ı Hak nezdindeki keyfiyetine aykırı söz uydurmanın adıdır. Mesela; hak katında sâlihler arasında bulunan iyi bir insandan bahsederken onu yerden yere vurma ve kötü bir adammış gibi anlatma “İnd-i ilahîde yazılı olan değil benim dediğim doğru!..” deme gibi çok büyük bir küstahlık ve küfre yakın pek korkunç bir yalandır.

-Tekvinî emirler binlerce yüzbinlerce dille Cenâb-ı Hakk’ı tasdik etmekte; kainâtta her varlık kendi lisan-ı haliyle ve kendine has diliyle Mevlâ-yı Mûteâl’i zikretmektedir. Semadaki yıldızlar da birer ayettir, deryadaki balıklar da. Bütün mahlukât, çevrelerine R. M. Ekrem’in ifadesiyle “Bir kitabullah-ı âzamdır serâser kâinât / Hangi harfi yoklasan mânâsı hep Allah çıkar.” hakikatini haykırmaktadır. Ayrıca, Rasûl-ü Ekrem (sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimiz eşsiz ahlakı, üstün temsili, sayısız mucizesi ile En Yüce Hakikat’i ilan etmektedir. Bütün bu delillere rağmen Allah’ı inkar eden kimseler kizbe giriyorlar demektir.

-Sıdk sarayının sultanı Rasûl-ü Ekrem Efendimiz de doğruluk ve güvenilirliği sayesinde pek çok gönülün kilidini rahatlıkla açmıştı. Ebû Cehil, Utbe, Şeybe ve Ümeyye gibi küfrün temsilcileri bile “Vallahi biz bu adamın yalan söylediğine hiç şâhit olmadık.” demek zorunda kalmışlardı. Ebu Cehil, “Aslında biliyorum ki, O peygamberdir. Fakat Hâşimîlerle eskiden beri aramızda bir rekabet var. Onlar, rifâde, sikâye (hacca gelenleri yedirip

içirme vazifesi ve şerefi) bizde diye övünüp duruyorlar. Bir de ‘peygamber de bizden’ derlerse işte ben buna dayanmam.” diyordu.

-Hazreti Üstad, “Kısa bir zamandaki küfre mukabil, hadsiz bir zaman Cehennemde hapis nasıl adalet olur?” sorusuna cevap verirken diyor ki, “*Katl ve küfür, tahrip ve tecavüz olduğu için, gayre tesirat yapar. Bir dakikada katl, lâakal, zâhirî âdete göre, on beş sene maktulün hayatını selb eder, onun yerine hapse girer. Bir dakika küfür, bin bir esmâ-i ilâhîyi inkâr ve nukuşlarını tezyif ve kâinatın hukukuna tecavüz ve kemâlâtını inkâr ve hadsiz delâil-i vahdâniyeti tekzip ve şehadetlerini reddetmek olduğundan, kâfiri, bin seneden ziyade esfel-i sâfilîne atar, (Ebedî kalıcılar.. Nisâ Sûresi, 4:169) hapseder.*” (28. Lem’a, On Dokuzuncu Nükte)

-Bediüzzaman hazretleri **“İslâmiyetin esası sıdktır. İmanın hassası sıdktır. Bütün kemâlâta îsal edici sıdktır. Ahlâk-ı âliyenin hayatı sıdktır. Terakkiyatın mihveri sıdktır.”** derken sıdkı, sadâkat manasında ele almış; mü’minlerin hem şahsî hem de içtimaî açıdan ilerleyip yükselmelerinin söz, tavır ve davranışlarında doğruluğu kovalamakla beraber, niyetlerindeki hulûsa ve Allah’ın sâdik birer bendesi olarak bulunmaları gerekli olan yerde sâbit kadem durmalarına bağlamıştır. Evet, kendi şahsî hayatında gel-gitler yaşayan, sık sık farklılıklar sergileyen, sürekli değişip duran kimseler muhataplarının içlerine de hep tereddüt salar, şüphe atar ve onları kuşkulara düşürürler. “Acaba bu tavırlarından hangisi doğrudu? Şimdi hangisine inanacak, hangisini esas alacağız?” dedirtirler. Böyle yüzer gezer yaşayan ve hiç güven vaad etmeyen fertler, iktidâ edilecek insanlar olamazlar.

-Hazreti Pir, Cennet mekan Yavuz Sultan Selim’in,

*“Milletimde ihtilâf ü tefrika endişesi
Kûşe-i kabrimde hatta bî karar eyler beni
İttihadken savlet-i a’dayı def’e çaremiz,
İttihad etmezse millet, dağdâr eyler beni”*

sözlerini de iktibas ederek tesanüd (yardımlaşma, dayanışma), vifak ve ittifak üzerinde ısrarla durmuş; en büyük hastalıklardan birinin, ihtilaf; aksine terakkinin önemli bir vesilesinin de vifak ve ittifak olduğunu vurgulamıştır.

-Kur’ân, düstûr-u hayat olarak teâvün ve tesânüdü esas almakta; *“İyilik ve (Allah’ın yasaklarından) sakınma üzerinde yardımlaşın, günah ve düşmanlık üzerine yardımlaşmayın. Allah’tan korkun; çünkü Allah’ın cezası çetindir.”* (Mâide, 5/2) buyurmaktadır. Evet müminler dinin emirlerini yaşama ve yaşatma hususunda birbirlerine yardımcı olmalı ve birbirlerine dayanarak dini yaşamaya çalışmalıdırlar. Hadis-i şerifin ifadesiyle, “bünyan-ı marsus” haline gelmiş, kurşunla perçinlenmiş gibi birbiriyle kenetlenmiş, kubbedeki taşlar misali bir birlik ve beraberliğe ulaşmış olmalıdırlar. Zira, vifak ve ittifak, Cenab-ı Hakk’ın inayetine bir çağrıdır.

-Başka dünyalardaki kaymalar, ilhad kılıfı içinde ve bütün bütün Allah'ı red şeklinde gerçekleşti; İslam dünyasında ise, Müslümanları İslamiyet'ten uzaklaştırma nifakçılar tarafından yapıldı.

-İnanmadığı halde inanıyor görünmek, akide ve düşüncelerinde münkir olmasına rağmen farklı bir tavır ve kanaat sergilemek, her zaman duruma göre hareket edip sürekli iki yüzlü davranmak demek olan "nifak"; ferdî, içtimaî bir riyakârlık ve bir ruh hastalığıdır. Bu hastalığı taşıyan mürâî ve münafık, her zeminde ayrı bir tavırda bulunur, her yerde farklı bir görüntü sergiler ve o rengârenk davranışlarıyla âdeta birkaç hayatı iç içe birden yaşar. Din, iman düşmanlarının açıktan açığa diyanet ve mukaddesata sürekli hücum etmelerine karşılık o, çok defa dinî, millî ve vatanî değerlere saygılı görünerek her zaman ehl-i imanı aldatmaya çalışır.. her zaman sinsi davranır ve moda tabiriyle "takıyye"lerde bulunur.. yerinde herkesi dostça kucaklar ama, fırsat bulunca da arkadan hançerlemeyi ihmal etmez. Bu itibarla da o, din, iman ve Kur'ân düşmanı bir münkirden daha tehlikelidir.

-Rasûl-ü Ekrem Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) münafığın alâmetlerini şu şekilde saymıştır: Kendisine bir şey emanet edildiği zaman ihanet eder. Konuştuğunda yalan söyler. Birisiyle ahitleştiği, sözleşme yaptığı zaman ona gadreder; söz verse de cayar, sürekli hulf-ül vaadde bulunur. Bir konuda taraf olduğunda haddi aşar, haksızlık yapar; kavga ve nizaları büyütür, düşmanlığa dönüştürür. Evet, Nebîler Serveri, münafığın bu huylarını saydıktan sonra "*Bunlar kimde bulunursa o kişi tam münafık olur. Kimde de bunlardan biri varsa, onu terk edinceye kadar o kişide münafıklıktan bir parça bulunmuş olur.*" buyurmuştur. Bediüzzaman hazretleri, "*Yalan bir lâfz-ı kâfirdir*" diyerek bu hakikati bir başka şekilde ifade etmiş; onun küfrün esası ve nifâkın birinci alâmeti olduğunu söylemiş ve küfrün arkadaşı olan kizbden çekinmeleri için mü'minleri uyarmıştır.

Kur'an-ı Kerim'in farklı ayetleriyle, dünyadan ta ukbâya uzanan bir çizgide, Müslümanın güzergâhı "müdhal-i sıdk, muhrac-i sıdk, lisân-ı sıdk, kadem-i sıdk, mak'ad-ı sıdk" şeklinde hep sıdk vasfıyla anlatılıyor. Bu tabirler, yol, azık ve hedef açısından neler ifade etmektedir?

-Farsça'dan dilimize girmiş olan "güzergâh" kelimesi, yol ve şehrah mânâlarına gelir. Fakat güzergâh, daha ziyade bir insanın gitmesi gerekli olan yere, varması icap eden hedefe onu ulaştıran yol demektir. Bu hedefler bazen dünyevî, bazen de uhrevî olur. Ancak, dünyevî hedefler, inanmış bir insan için asıl gaye ve maksat olamayacağından, o, bu hedef ve gayeleri dahi sonsuzluk yolunda uhrevîlik hesabına değerlendirir. "Güzergah emniyeti" tabirini ise, insanın, yürüdüğü yolda, herhangi bir arızaya sebebiyet vermemek için, önüne çıkması muhtemel bir kısım hâdiseleri doğru görüp doğru okuması; neyle yürüdüğüne ve nasıl yürüdüğüne dikkat ederek yaptığı/yapacağı güzel işleri teminat altına alması manasına kullanıyoruz.

-Kur'an-ı Kerim, müdhal-i sıdk, muhrac-i sıdk, lisân-ı sıdk, kadem-i sıdk, mak'ad-ı sıdk unvanıyla dünyadan ta ukbâya uzanan bir çizgide, hem uzun bir yola, hem yol azığına

hem de neticeye işaret buyurmuştur. Dünya, muhteşem bir sistem ve bir fabrika gibi bütünüyle ahiret hesabına işlediği için, müminlerin bir işe teşebbüs ederken, bir beldeye girerken, bir yere hicret ederken, bir yerde ikamete karar verirken; otururken, kalkarken hep sıdkı, sadâkati gözetmeleri ve öbür âlem hedefli yaşamaları gerektiğini işaretlemiştir.

-Kur'an-ı Kerim,

وَقُلْ رَبِّ اَدْخِلْنِيْ مُدْخَلَ صِدْقٍ وَّاَخْرِجْنِيْ مُخْرَجَ صِدْقٍ

“De ki: Rabbim! Gireceğim yere doğrulukla girmeye, çıkacağım yerden doğrulukla çıkmaya beni muvaffak eyle!..” (İsrâ Sûresi, 17/80) buyurarak, müminlerin birer sıdk u sadakat kahramanı olmaları lazım geldiğine imada bulunmaktadır. (17:04)

-Bir başka ayet-i kerimede

وَاجْعَلْ لِّيْ لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْاٰخِرِيْنَ

“Bana sonrakiler içinde bir lisân-ı sıdk (ve bir yâd-ı cemîl) lutfeyle!” (Şuarâ Sûresi, 26/84) buyrulmaktadır. Bu sözü ilk söyleyen Hazreti İbrahim’in bu duası kabul olmuştur; nitekim o Müslümanlar nezdinde hep bir yâd-ı cemîl olarak anılmakta ve dualarla yâd edilmektedir. (18:03)

-Dünyada her adımını doğrulukla ve doğruluğa doğru atan müminlerin ötede ona göre bir mukabele göreceği de Kur'an-ı Kerim’de ifade edilmektedir:

وَبَشِّرِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ

“İman edenleri Rabbileri nezdinde kadem-i sıdk (ve hüsn-ü istikbâl) ile müjdele!” (Yûnus Sûresi, 10/2) (19:51)

-Hayatını doğruluğa bağlamış müminlerin ahiretteki makamları da sıdk sıfatıyla yâd edilmektedir:

اِنَّ الْمُتَّقِيْنَ فِيْ جَنَّاتٍ وَّنَهْرٍ فِيْهَا مَفْعَدٌ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيْكٍ مُّقْتَدِرٍ

“Şüphesiz müttakîler, cennet bahçelerinde ve ırmaklar başında, O gücü her şeye yeten Sultanlar Sultanı’nın nezdinde sıdk oturağı (ve otağında)dırlar..” (Kamer Sûresi, 54/54-55)

-Sıdkın tamamen bir vicdan mârifeti hâline getirilmesi ve insan tabiatının, her hâl ve her tavrında sadâkate düğümlenmesi doğruluk güzergâhının zirvesidir. Bu zirve en büyük mertebe sayılan rızâ makamının remzi şu mübarek sözle ifade edilir:

رَضِيْنَا بِاللّٰهِ رَبًّا وَّ بِالْاِسْلَامِ دِيْنًا وَّ بِمُحَمَّدٍ رَسُوْلًا

“Rab olarak Allah’tan, din olarak İslâm’dan, peygamber olarak da Hazreti Muhammed’den (aleyhissalâtü vesselâm) razı olduk.” Evet, en büyük sadâkat, Rabbin rubûbiyetine rızâda, İslâm’ın ilâhî sistem olarak kabullenilmesinde ve Rûh-u Seyyidi’l-Enâm’ın rehberliğine teslimiyettir. Gerçek insan olmanın yolu da bu çok ağır, çok zor sorumluluğu yüklenmekten geçer.

-Sıdk konusundaki hassasiyetiyle hüsn-ü misal olan Abdullah b. Mes’ud Hazretleri hadis rivayet ederken tir tir titirmiş. Peygamber Efendimiz’in mübarek beyanlarını naklederken o kadar titiz davranmış ki, heyecandan adeta bütün vücudu ürperir ve alnından boncuk boncuk terler akarmış. Meselâ, herkes tarafından bilinen *“Bir gûnahtan tevbe eden, onu hiç işlememiş gibidir”* mealindeki hadis-i şerifi söylerken bile birkaç defa ileri gider, geri gelir, ellerini ovuşturur; *“Lâ havle velâ kuvvete illâ billah..”* der, o sözü eksiksiz ve ziyadesiz aktarabilmek için âdetâ göbeğini çatlatır ve sonunda da yine *“Allahu a’lem”* kaydını düşürmüş. Talebelerinden biri der ki, *“Bir sene boyunca İbn-i Mesud Hazretlerinin yanında kaldığım halde, onun bir kere bile “Rasûlullah buyurdu ki” dediğini duymadım.”* İşte böyle bir hassasiyete de isterseniz *“dil iffeti”* diyebilirsiniz. Adına ne dersiniz deyin, söylediğiniz sözlerin vâkıa mütabık olması ve Allah ilmindeki hakikate, yani, o meselenin mahiyet-i nefsi’l-emriyesine denk düşmesi de iffetin diğer bir parçasıdır. İnsan, iffet ve hayâ perdesini yırtmamak için doğrulukta temrin yapa yapa hilaf-ı vâkî beyanlara da bütün bütün kapanmalı ve yalanın gölgesine bile yaklaşmamalıdır.

Yalan, Bir Küfür Sıfatıdır

Hazreti Pîr’in de dediği gibi, her kâfirin her sıfatı kâfir değildir; nitekim her mü’minin her sıfatı mü’min olmadığı gibi. Bazı mü’minlerde kâfir sıfatı bulunur. Mesela yalan bir küfür sıfatıdır; bir insan yalan söylüyorsa, yalan yazıyorsa...

Bir *“basit yalan”* vardır: Yalan söyler. Onun kendi tarifi içinde manası şudur: Bir insan bir şeyin doğrusunu bildiği halde hilâf-ı vâkî beyanda bulunur. Hazreti Pîr bu yalana lafz-ı kâfir diyor. Fakat terminolojiye koyun bunu, bu basit bir yalan. Mürekkep, yani katlanmış değil, basit bir yalan. Ama yine de bir kâfir lafzı ve münafık sıfatı. İnsan, bir kere söyleyince bunu, münafıklığa doğru bir adım atmış olur. Hazreti Pîr’in ifadesiyle -bu bir küfür sıfatıysa şayet- *“Her bir günah içinde küfre giden bir yol vardır.”* Bir insan bir günah işlediği zaman, imandan o kadar uzaklaşmış ve küfre de o kadar yaklaşmış olur. İsterse namaz kılsın, isterse oruç tutsun, isterse hacca gitsin.

Bir de bunun muzaafı vardır: Silinmeyecek şekilde kaydedersiniz. Mesela bu yalanı -jurnal demek bana daha hoş geliyor, gazete onu ifade etmiyor- şunun bunun ayıplarıyla meşgul olma manasına gelen bir kısım jurnallere kaydedersiniz. Bu aynı zamanda arşivlere girer. Bu artık basit bir yalan değildir. Teki bir kâfir sıfatı olan yalanın katlanmış şeklidir. Bu onda 2, 3, 4 tane yalanın bulunması demektir. Dört tane yalanın sarmalı içinde, namaz kılsa dahi, bu zavallı derdesttir. Çünkü kaydediliyor ve arkadan gelen nesiller de o yalanı orada görecekler. Buna muzaaf yalan denir.

Bir de, bunun yalan olduğunu bildiği halde, nezd-i ulûhiyette o işin yalan olduğu mübeyyen olduğu halde, kendi de aksine ihtimal vermeyecek şekilde yalan olduğuna hükmettiği halde, bir lafz-ı kâfiri telaffuza veya kayda veya mâşerî vicdana duyurmaya kalktığı zaman -Ziya Gökalp'in terminolojimize kazandırdığı sözle ifade edeyim- buna da "mük'ap yalan" denir.. üç buudlu yalan.

Bir tane de ben ekleyeyim; "Kezib-i muhammes" beş buudlu yalan. Mekân üç buudludur, zaman itibârî bir buud olarak ona dördüncü bir buud olur. Bu, ilmin bu mevzuda ortaya koyduğu bir şeydir. Bu meselenin muhammesi yoktur. Beşlenmiş, beş derinlikli bir yalan haline gelmiş. Yazarken, çizerken, söylerken millet karşısında utanmadan, haya etmeden, o milletin de onun yalan olduğunu bildiği halde ve kendisi de yalan olduğunu bildiği halde durmadan tekrar ediyorsa bunu, bu muhammes bir yalandır.

Bir Yalan Medya Aracılığıyla Milyonlarca Yalana Dönüştürülüyor!..

Necip Fazıl, bir gazete için "Süper Kâfir" derdi. Süper kâfir bir yalan, bir lafz-ı kâfir ortaya atınca, diğerleri hemen onu paylaşırlar.

Hani günümüzde havuz mavuz filan var ya... İnsan girince bazen derinliğini bilmeden çıkamayabiliyor da.

Süper kâfir, bir lafz-ı kâfir ortaya atınca, diğerleri şerhler, haşiyeler de düşerek alıp onu değerlendiriyorlardı. Daha geniş kitlelere ulaşıyordu. O günkü o jurnal, o günkü tirajıyla -aklımda kaldığına göre- 70-80 bin, belki de bazıları günümüzde bir kısım jurnaller için yapıldığı gibi, bedava kapı altlarından içerilere atılıyordu, böylece sun'î bir tiraj yüksekliği sağlanıyordu. Fakat ayrıca 300-400 bin tirajı olan şeyler vardı, bunlar da bunu alıp yayınlayınca, bu milyonları aşan bir tiraja ulaşıyordu. Bir lafz-ı kâfir milyonlara ulaşıyordu. Ne demektir bu? Milyonlarca kafa karışıyordu. Milyonlarca mide bulantıya giriyordu. Milyonca insan ne yapacaklarını bilmiyorlardı.

Necip Fazıl, büyük yalancının bir yalan ortaya atması ve diğerlerinin onu yamamasını farklı şekillerde anlatılan bir avcı hikayesiyle misallendirirdi. Meşhurdur: Birkaç yalana şöyle böyle yama uydurulunca yalancı iyice cesaretlenmiş ve demiş ki: "Arkadaş, bir gün yayımı, okumu aldım; hani kuş avlarlar ya ben de işte öyle ava gittim. Daldım ormana, okumu, yayıma yerleştirdim, gerdim. Güvercinlere doğru bir attım. Bir de yanlarına gittim ne göreyim: Püryan olmuş, pişmiş onlar; yanında da soğan, sarımsak, yemeye hazır." Yamacı düşünmüş, düşünmüş ve şöyle mukabele etmiş: "Haydi diyelim ki sen oku attın, ok havada sürtündü, ateş çıktı; onlar püryan oldu. A be birader soğanı sarımsağı nereden bulayım?!"

Yalancılara Cesaret Veren Yamacılar

Günümüzde de bazıları lafz-ı kâfiri telaffuz edince, diğerleri “Sürç-i lisan oldu!” diyor. Yani -hâşâ- “Peygamber bile gurura düştü!..” denince biri hemen yamayı yapıştırıyor; “Efendim, sürç-i lisan ettiler.” Böyle çok rahatlıkla, kâfir olmaya sürç-ü lisan etti diyen, o da ondan hissesini alır. Her devirde böyle yalancılar karşısında yamacılar da olmuştur.

Efendim birisi “makara” diyor kelimât-ı ilahiyeye. Şimdiye kadar oryantalistler bile demediler onu. Hatta Ebu Cehil de demedi, Utbe demedi, Şeybe demedi... Hatta Ebu Cehil diyor ki: *“Vallahi bu adam yalan söylemiyor, doğru söylüyor. Fakat ben bunu hazmedemiyorum. Hâşimîlerle eskiden beri aramızda bir rekabet var. Onlar, rifâde, sikâye (hacca gelenleri yedirip içirme vazifesi ve şerefi) bizde diye övünüp duruyorlar. Bir de ‘peygamber de bizden’ derlerse işte ben buna dayanmam.”*

Şimdi bu süper yalancılık öyle bir şey ki, bir tane yarım-yamalak yamalı yalanla, yamasız 99 tane yalanı yutturuyorlar.

Diğer taraftan, bir yama yamanıyor ama yalancıya bir cesaret daha kazandırılıyor; buudlu, derinlikli yalan söyleme cesareti kazandırılıyor.

Bazen mütevazîâne söylemek de yalana inandırma adına çok önemli bir argümandır; bu da kullanılıyor. Süper kâfir yalan söylüyor ve o yalan bir kısım jurnallerde değiştirilerek, haşiyeler düşülerek, şerhler düşülerek toplumun efkârı ifsat ediliyor, toplum paramparça hale getirilmeye çalışılıyor.

Bütün bunlar karşısında peygamberane bir azim veya velayetkarane bir azim lazımdır ki insan sarsılmadan bunları görmezlikten gelebilsin. Yani bir tarafta, sürekli yalan söyleyenler.. beri tarafta da o yalanları bazen “sürç-i lisan”la, bazen “maksat-ı şahaneler şu idi” sözüyle, bazen “Düşünceleri böyle idi, ama onu tam ifade edemedi, dolayısıyla da tarif etrafını cami, ağyarını mani olmadı, kusura bakmayın; halkımızın çoğu da böyle sarf nahiv bilmediğinden bunları bilmeyebilir, yanlış anladılar, öyle demek istememişti.” diyerek yamayanlar...

Demek ki İçlerinde Olan Buymuş!..

İçlerde olan buymuş demek ki; senelerden beri duygu ve düşünce adına içlerde, düşünce kuluçkasının altında yatan yumurtalarda bunlar varmış. Bahane arıyorlarmış bunları ortaya dökmek için. Hazmedemedikleri, sindiremedikleri, kıskançlıkla kıvranıp durdukları bir harekete karşı “Ah keşke bir şey olsa da patlayıversek, patlayıversek de içimizdeki eracifi dışa döküversek; ‘paralel’ desek, ‘çete’ desek, ‘şebeke’ desek...”

“Yahu hiç umurlarında değil, bu adamlar hiç aldırıyorlar.” Ne aldırıcaksın, numarası drobu uymuyor ki aldırasın. Herkes karakterinin gereğini sergiler. Kime o meselelerin numarası drobu uyuyorsa, o onlara çok iyi yakışıyor. İsterse bir endam aynasının karşısına dikilip baksınlar, nasıl yakışıyor kendilerine.

Fakat bunları bahis mevzuu etmeden, aldırmadan, küsmeden yola devam etmeli. Yoksa her hırıltı karşısında, her homurdanma karşısında “Şimdi buna ne yapacağız, buna ne diyeceğiz?” deyip onlara laf yetiştirmeye kalkarsanız -onlar o türlü lafların profesyonel temsilcileri- başa çıkamazsınız. Siz bir tane bir şey bulalım dersiniz, zaten yalan bir lafz-ı kâfirdir, mukabele edemezsiniz, doğruyla da karşı çıkamazsınız. Çünkü her gün çok farklı yalanlarla, düzme şeylerle, itibarla oynayıcı şeylerle karşınıza çıkacaklardır.

Binler Mukabilindeki Birlere Talip Olmalı!..

Bence enerjimizi, zihin aktivitemizi onlara yoracağımıza.. şimdiye kadar bire bir insanlarla meşgul oluyorduk; demek ki Allah (celle celâluhu) bunu az buldu.. sizin enerjiniz, aktiviteniz, iradeniz, insan olarak yaratılmanız, Hazreti Ruh-u Seyyidi'l-Enam'a ümmet olmanız, Kur'ân'a cemaat olmanız adına bu yaptığınız şeyler az!.. Ne böyle bire bir insanlarla meşgul oluyorsunuz? Neden senede biri bin yapmıyorsunuz? Neden binlere ulaşmıyorsunuz alternatif yollarını bulup? Neden “Birim ama bine talibim, hatta bazen birim ama binler mukabilindeki birlere talibim.” Düşüncesiyle hareket etmiyorsunuz?!

Biri bin etmediğimizden, bine ulaşma imkânı varken ulaşmadığımızdan dolayı Allah hırpalıyor. Allah en sevdiği insanları bile hırpalamıştır. Enbiyayı hırpalamıştır, evliyayı hırpalamıştır, asfiyayı hırpalamıştır. Bizimki bize göre avamca günahların karşılığıdır; onlarınki de mukarrabine göre Hak'la aralarındaki münasebetin keyfiyetine uygun durumu koruma.. harem dairesinde bulunan insanlara has bir tavır, bir davranış meselesi söz konusudur.

Kur'an ve Hadisler Işığında Yalan ve Zararları

Giriş

İnsanlar arasındaki ilişkiler sevgi, saygı ve güvene dayanır. Doğruluk ve doğru söylemek toplumu kaynaştırırken, doğru ve dürüstlüğün tersi olan yalan ve yalancılık ise insanlar arasındaki saygı ve güveni, dostluk ve arkadaşlığı ortadan kaldırır, hakların kaybolmasına, adaletin yerini zulmün almasına sebep olur.

Haklının yerini haksız, haksızın yerine haklı geçer. Bîr çok ocaklar yalan dolayısıyla söner, servetler mahvolup gider, insanlar arasındaki karşılıklı güven, sevgi ve saygı duyguları yerlerini kuşku, kin ve düşmanlığa bırakır. Bu yüzden kanlar dökülür, cinayetler işlenir.

Bunun içindir ki atalarımız yalancının bir gün, hem de çok geçmeden foyasının, yalanının ortaya çıkacağını anlatmak için: Yalancının mumu yatsıya kadar yanar, demişler, yalancıya kimsenin güvenmeyeceğini anlatmak için de: Yalancının evi yanmış hiç kimse inanmamış, diyerek, yalan ve yalancılığın iyi bir şey olmadığını özlü bir şekilde anlatmışlardır.

Yalan ve Yalancılık Ne Demektir?

Kur'anî bir kelime olarak kizb, yalan ve yalancılık demektir. Dilimizde kizb kelimesi "tekzip etmek", tabirinde geçer; "tekzip etmek", yalanlamak demektir. Yalan ve yalancılık, karşısındakini aldatmak maksadıyla söylenen ve gerçeğe uymayan söz ve bu sözü söylemektir. Sıdkın, doğruluğun zıddıdır.

Kizb, değişik türevleriyle Kur'an'da üç yüzden fazla âyette geçmekte, Allah Teâlâ (c.c.), "Yalan sözden sakınınız!" (Hac, 22/30) buyurmaktadır.

Dinimiz yalan ve yalancılığı kötü huyların ve günahların en büyüklerinden kabul eder ve şiddetle reddeder. Münafık ve kafirlerin özelliğinin de yalan ve yalancılık okluğunu belirtir.

"Allah adına yalan söyleyen ve hak kendisine geldiği zaman onu yalanlayan kimseden daha zâlim kim vardır? Kâfirler için Cehennem'de yer mi yok?" (Zümer, 39/32)

Yalan, bir çok büyük günahla irtibatlıdır. Çoğunlukla diğer büyük günahlar müstakil, tek başına olduğu hâlde yalan ise neredeyse hepsiyle irtibatlıdır. Meselâ, gıybet, dedikodu yapan yalan söyler, içki içip aklını, şuurunu kaybeden yalan söylemeye çok müsaittir. Kumar oynayan, kaybettiklerini almak için yalanla içli dışlıdır. Zina yalanlarla dolu bir büyük günah çeşididir. Bühtan, iftira suçunda yalan olmadan olmaz. Allah Resûlü (sas), Müslümanlardan hırsızlık, zina, içki gibi had cezası gerektiren en ağır suçları işleyenlerin bile Cennet'e girebileceğini belirtir, fakat yalanı Müslüman'a bir türlü yakıştıramaz.

"Çünkü kizb, (yalancılık) küfrün esasıdır, kizb nifakın (münafıklığın, iki yüzlülüğün) birinci alâmetidir, kizb Kudret-i İlâhiye'ye (Allah'ın gücü ve kuvvetine) bir iftiradır, kizb hikmet-i Rabbanîye'ye zıttır. Yüksek ahlâkî tahrip eden kizbdır, İslâm âlemini zehirlediren ancak kizbdır, insanlık âleminin ahvalini fesada veren kizbdır, insanları kemalâttan (manevî-ahlâkî terakkiden) geri bırakan kizbdır, İslâmiyet'in esası doğruluktur, sıdktır, imanın hassası (özü, özelliği) sıdktır, bütün kemalâta götüren doğruluktur, yüce ahlâkın hayatı doğruluktur.." (Nursi, 93)

"Yalan sözden sakınınız" (Hac 22/30). "Ey İman edenler! Allah'tan korkun ve doğru söz söyleyin" (Ahzâb 33/70).

"İçinde kuşku uyaran şeyleri bırak, terk et (kuşku olmayan bir iklimde yaşa). Doğruluk insanın içinde itmi'nan (tam inanma, kalbin tatmin olması) ve oturaklaşma hâsıl eder. Yalana gelince burkuntudur, bulantıdır." (Tirmizî, "Kiyame", 60)

"Dâima doğruluğu araştırın; doğrulukta helâkinizi görseniz bile. Ancak muhakkak ki doğrulukta sizin kurtuluşunuz vardır." (Kenzü'l-Ummal, 3/344)

"Doğruluktan ayrılmayınız. Doğruluk sizi birr'e, o da sizi Cennet'e götürür. Kişi doğru olur ve daima doğruyu araştırırsa Allah katında sıddîklardan yazılır. Yalandan sakının. Yalan insanı günaha, o da Cehennem'e götürür. Kişi durmadan yalan söyler ve yalan araştırırsa Allah katında yalancılardan yazılır." (Buhari, "Edeb", 69)

Allah Resûlü (sas), etraftaki hükümdarlara İslâm'a davet mektupları gönderiyordu. Bu

mektuplardan birini de Roma imparatoru Hirakl'e (Hireklius) göndermişti. Hirakl, mektubu baştan sona okudu. O sırada Şam bölgesinde bulunan Ebû Süfyan'ı çağırttı ve aralarında şu şekilde bir konuşma oldu.

-O'na en çok uyanlar kimlerdir, zenginler mi, fakirler mi?

-Fakirler.

-Hiç O'na inananlardan dönenler oldu mu?

-Şimdiye kadar hayır.

-Artıyorlar mı, eksiliyorlar mı?

-Her geçen gün biraz daha artıp çoğalıyorlar.

-Hayatında hiç yalan söylediğini duydunuz mu?

-Hayır, O'nu hiçbirimiz yalan söylerken duymadık.

Ve işte mektubun tesirinden sonra henüz Müslümanların en amansız düşmanı olan Ebû Süfyan'dan aldığı bu cevaplarla çarpılan Hirakl, kendini tutamayarak şöyle dedi:

-Bir insanın bunca zaman, insanlara yalan söylemekten kaçınıp da Allah'a karşı yalan söylemesi düşünülemez. (Buharî, "Bed'ül-vahy", 6)

"Bana altı şey hakkında tekeffülde bulunun (söz verin) ben de size Cennet'i tekeffül edeyim; 1- Konuştuğunuzu zaman doğru konuşun; 2- Söz verdiğinizde sözünüzü yerine getirin; 3- Emânete hıyanetlik yapmayın; 4- Apış aranızı koruyun; 5- Gözlerinizi harama kapayın; 6- Ellerinizi haramdan uzak tutun." (Müsned, 5/323)

"Kim bana çeneleri ile bacakları arasındaki şeyler hususunda garanti verirse ben de ona Cennet hususunda garanti veririm." (Buharî, "Rikak", 23; Tirmizî, "Zühd", 61)

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), "Size büyük günahların en büyüğünü haber vereyim mi?" buyurmuş ve bunu üç kere tekrar etmişlerdi. "Evet." deyince: "Allah'a şirk koşmak, anne-baba haklarına riayetsizlik, cana kıymak!" buyurdular. Bu sırada dayanmış durumda idi, yere oturup:

"Haberiniz olsun! Yalan söz, yalan şahitlik." dedi ve bunu o kadar tekrar etti ki, "Keşke kesse artık!" temennisinde bulunduk. (Buharî, "Şehadet", 10; Müslim, "İman", 143)

Yalanla İman Birarada Olur mu?

Ehl-i Sünnet'e göre, kebîre, yani büyük günah işleyen kimse imandan çıkmaz ve küfre düşmez. Yalan sahibi mü'mindir, kâfir değildir. Çünkü iman tasdikten ibarettir ve amel imandan bîr cüz değildir. Ancak işlenen günahı helâl saymamak, onu hafife ve alaya almamak şarttır. Haram olan günah meselâ yalan, helâl sayılırsa -Allah korusun- küfre düşülür.

"Kişi zina edince iman ondan çıkar ve başının üstünde bir bulut gibi havada durur. Zinadan çıkınca iman kişiye geri döner." (Ebu Davud, "Sünnet", 16; Tirmizî, "İman", 11)
"Zina eden bir kimse, zina yaptığı sırada mü'min olarak zina yapmaz, hırsız da çaldığı sırada mü'min olarak hırsızlık yapmaz; içkici, içki içtiği sırada mü'min olduğu hâlde içki içmez; insanların, onun yüzünden gözlerini kendine kaldıracakları kadar nazarlarında

kıymetli olan bir şeyi mü'min olarak yağmalamaz. " (Buharî, "Mezalim", 30; Müslim, "İman", 100)

Ehl-i Sünnet âlimleri hadiste kastedilen imanın kâmil mânâda iman olduğunu, -inkâr olmadığı sürece- kâfir olmadığını açıklarlar. Yalan söyleyenin de kâmil mânâda gerçek iman sahibi olmadığını belirtirler. Ancak ibadetlerden hiçbirini inkâr etmemesi, hepsinin doğruluğuna inanması gereklidir. (Aydüz, 26)

Müslüman, yalan ile imanın bir arada bulunamayacağını bilip yalandan kaçınarak doğruluğun temsilcisi olmalıdır. (Bkz. Müsned, 2/353)

Günlük Hayatta Yalan

Yalan, bir şeyin, gerçeğinin tersine, zıddına beyanda bulunma demektir ve dereceleri de oldukça çoktur. Bunlardan bir kısmı açık yalandır.

"Diyelim ki önümüzde duran bir kırmızı halı var. Konuşurken "mavi halı serili" demek açıkça bir yalandır. Çünkü söylediğimiz söz gerçeğe uygun düşmemiştir. Diyelim ki saat dokuza üç dakika var. O sırada birisi size saatin kaç olduğunu sordu. Siz de "Saat dokuz." dediniz, işte bu bir yalandır. İşin doğrusu o esnada saatiniz kaç gösteriyorsa onu aynen ifade etmektir. Bir kısım beyanlar da vardır ki, onlar da gizli yalan sayılırlar. Meselâ, Allah rızası için yapılan işlerde, başkalarının kuvve-i mâneviyesini takviye adına anlatılan şeyler bazen abartılarak anlatılır; bu bir mübalâğadır ve zimni, gizli yalandır. Hattâ bu gibi yalanlar, mübalâğalar gayrelullaha dokunabilir, dolayısıyla da o işin bütün bütün bereketini de alıp götürür. Bundan başka da ruhlar ve ruhaniler de bundan ızdırap duyarlar. Kalbî ve ruhî hayat hazan görmüş gibi yaprak yaprak sararır ve solar. Şimdi eğer bir insan bu türden bile olsa. yalan söylüyorsa, o insanda münafıklıktan bir alâmet var demektir." (Gülen, 2/277)

"Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve doğru söz söyleyin. (Yalan söylemeyip doğru söylerseniz) Allah işlerinizi düzeltir ve günahlarınızı bağışlar." (Ahzâb, 33/70-71)

Yalan, Münafığın Özelliği mi ?

Dil ile şehadet kelimesini veya kelime-i tevhidi söylediği hâlde, kalbi söylediğini tasdik etmeyen ve inanmayan kimseye münafık denir.

Münafık; sözü özüne uymayıp, olduğundan farklı görüldüğünden gizli kâfir olup, asla mü'min ve Müslüman değildir. "İnsanlardan bazıları da vardır ki, inanmadıkları hâlde "Allah'a ve Âhiret Günü'ne inandık" derler. (Bakara, 2/8)

İnsanların inkâr bakımından en tehlikelisi münafıklardır. Onlar yalancıdır, imanları sözlerindedir, kalplerinde değil. Dünyaya ait bir menfaatlerinden veya benzeri başka maksatlardan dolayı Müslüman gözüktürler.

Münafık olup da Müslüman olduklarını söyleyenlerin iç dünyasını araştırmak doğru değildir. İç dünyaları hakkında kesin hüküm veremeyeceğimizden ve insanların iç

dünyasını araştırmaktan men edildiğimizden dolayı dünyada Müslüman gibi işlem görür, cezaları ise Âhîret'e kalmıştır.

"Şüphesiz ki münafıklar, Cehennem'in en alt katındadırlar (derk-i esfel). Artık onlara asla bir yardımcı da bulamazsın." (Nisa, 4/145)

"Dört özellik vardır; kimde bu özellikler bulunursa o kimse halis münafıktır. Kimde bunlardan biri bulunursa, onu bırakıncaya kadar kendinde nifaktan bir özellik var demektir: Emanete hıyanet eder. Konuşunca yalan söyler. Söz verince sözünde durmaz. Husumet edince, kıskanınca haddi aşar." (Buhârî, "İman", 24; Müslim, "İman", 106)

Yalancılar Defterine Yazılmak ve Kalbin Kararması

Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyuruyor:

"Doğruluk insanı Allah'ı razı edecek iyiliğe götürür. İyilik de insanı Cennet'e götürür. Kişi doğru söyler ve doğruyu arar da sonunda Allah indinde siddîk=doğru sözlü diye kaydedilir. Yalan da kişiyi haddi aşmaya götürür. Haddi aşmak da ateşe, Cehennem'e götürür. Kişi yalan söyler ve yalanı araştırır da sonunda Allah'ın indinde yalancı diye kaydedilir." (Buhârî, "Edeb", 69; Müslim, "Birr", 102-103)

"Kul yalan söylemeye ve yalan söyleme niyetini taşımaya devam edince bir an gelir ki, kalbinde önce siyah bir nokta belirir. Sonra bu nokta büyür ve kalbinin tamamı siyah olur. Sonunda Allah nezdinde yalancılar' arasına kaydedilir." (Muvatta, "Kelâm", 18)

İnsanları Güldürmek için Yalan Söylemek

İnsanları rencide edip üzmemek elbette doğru değildir; İslâm âlimlerine göre, insanlara karşı mütebessim olmak güzel ve hoş karşılanmış, kahkaha atarak gülmenin ise kalbi öldüreceği belirtilmiştir.

İnsanları güldürmek için mizah tarzında komik konuşanlara Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: "Yazıklar olsun o kimseye ki, insanları güldürmek için konuşur ve yalan söylerler! Yazık ona, yazık ona!" (Ebu Davud, "Edeb", 88; Tirmizî, "Zühd", 10)

Anne ve Baba'nın Çocuğuna, Kişinin Eşine Yalan Söylemesi

Bir öğretmen derse geç gelen öğrencisine "Niye geç kaldın?" diye ısrarcı bir şekilde her zaman soruyorsa öğrenci de her defasında değişik mazeretler uydurup -Allah korusun- yalan söylemesine vesile olabilir. Âyet ve hadisler bizlere iyi veya kötü şeylere vesile olanların o iyi veya kötülükten payları olduğunu söyler. (Bkz. Nisa, 4/85)

Anne veya baba da çocuğuna ile iyi iletişim, iyi bir diyalog kuramazsa -Allah muhafaza- onları yalan söylemeye itebilir. Anne veya baba çocuğunun yanında yalana asla ve asla

yer vermemeli, iyi bir örnek olmalıdır.

Telefonda bizi arayan birine görüşmek istemediğimizde "Evde yok de, evde yok de!" diye söylediğimiz çocuğumuz, bizi yalancı olarak telâkki edecek, hiçbir zaman anne ve babasını örnek almayacaktır. Bu şekilde hareketlerin yalan günahı aldığını Peygamberimiz açıklıyor.

Abdullah b. Amir anlatıyor: Bir gün Allah Resûlü evimizde otururken, annem beni çağırdı ve: "Hele bir gel sana ne vereceğim" dedi. Aleyhissalâtü vesselâm, anneme: "Çocuğa ne vermek istemiştin?" diye sordu. Annem de, "Ona bir hurma vermek istemiştim." deyince: "Dikkat et! Eğer ona bir şey vermeyecek olursan üzerine bir yalan yazılacak!" buyurdular. (Ebû Davud, "Edeb", 88)

Evlilik, doğruluk ve dürüstlük üzerine kurulur ve yürür. Toplumun temel taşı aile yuvasının devamı ve tamiri için, aldatmak için olmaksızın iyi niyetle yalan söylenebileceği belirtilmiştir. Bir adam Peygamberimiz'e gelerek: "Ey Allah'ın Resûlü, ben eşime yalan söyleyebilir miyim?" diye sordu: Peygamberimiz de: "Yalanda hayır yoktur." buyurdular. "Söz verme ve yararı için söylememe ne dersiniz" diye tekrar sorunca Peygamberimiz {sallallahu aleyhi ve sellem): "Öyleyse sana bir vebal yok." buyurdular. (Muvatta, "Kelâm", 18)

Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) buyurdular ki: "Ey insanlar, pervanenin ateşe atılması gibi sizi yalanın peşine düşmeye sevkeden şey nedir? Hâlbuki, üç yer hariç yalanın her çeşidi Âdemoğluna haramdır. Bu üç yere gelince: Kişinin rızasını sağlamak için eşine yalanı; harpte söylenecek yalan; İki Müslüman'ı barıştırmak niyetiyle söylenen yalan." (Tirmizî, "Birr", 26)

Çocukların Yalanı Öğrenmesi

Temiz fitratta olan çocuklar asla yalan söylemez. Ebû Hureyre (r.a) anlatıyor: Hz. Peygamber (aleyhissalâtü vesselâm) "Her doğan İslâm fitratı üzere doğar." buyurdu ve sonra da "Şu âyeti okuyun!" dedi: "Allah'ın yaratılıştaki verdiği fitrat..." (Rûm, 30/30)

Sonra Resûlullah (sas) sözünü şöyle tamamladı: "Öyle iken ana babasıdır ki onu yahudileştirir veya hıristiyanlaştırır veya mecusileştirir. Nitekim hayvan, derli toplu bir hayvan yavrular, içlerinde bir inenmiş (burnu veya diğer organları kesilmiş) görür müsünüz?" (Ebu Davud, "Edeb", 88; Tirmizî, "Zühd", 10)

Hadisin bir başka rivâyeti de şöyledir; "Her insanı annesi fitrat' üzere dünyaya getirir. Bundan sonra anne babası onu yahudi, hıristiyan veya mecusi yapar. Eğer anne babası Müslüman ise, çocuk da Müslüman olur." (Buharî, "Tefsir", 30; Müslim, "Kader", 6)

Bu hadiste kişinin kazanacağı dinî, meslekî, ilmî vs. her çeşit şahsiyette terbiyenin,

özellikle anne-babanın rolüne vurgu yapılmakta ve genel bir durumdan söz edilmektedir. Yoksa her anne-babası Müslüman olan çocuğun da ileride Müslüman olacağı veya kalacağı veya yahudi, hıristiyan, mecusinin çocuğunun bir gün gelip Müslüman olmayacağı kastedilmemektedir.

Gazali, temiz fitratı şöyle izah etmektedir; "Her çocuk sağlam bir fitratla ve mutedil olarak, yani saf. her şeyi almaya kabiliyetli olarak doğar. Yöneltileceği her şeyi yapmaya hazırdır." (Gazalî, 3:55-56)

Bu ifadelerde çocuğun eğitiminin önemi anlatılmakta, temiz, saf ve duru bir yapıda olan çocuğun anne baba ve çevre doğru veya yanlış eğitimle, terbiyeyle iyi veya kötü yapmaktadır. (Öcal, 28) "İslâm eğitimcileri, çocuk terbiyesini doğum olayının da öncesine götürmektedirler. Anne babanın yetişme tarzına, özellikle annenin hamilelik dönemindeki ruhî hayatına, aldığı gıdanın helâl olmasına varıncaya kadar her şeye inceden inceye dikkat etmekte, doğumdan sonra da anne baba ve çocuğun aldığı gıdaların helâl ve temiz olmasından başlayarak her tür konuşma ve davranışlara varıncaya kadar her şeye dikkat edilmesi gerektiği hususunda ısrar etmektedirler. (Canan, 52)

Her doğan çocuk aynı yaratılış üzeredirler, aynı temel kapasite ve temayüllere sahiptirler. Doğuştan masum, günahsız düzgün bir fitratta olan çocuklar anne-baba ve çevrenin yönlendirmesiyle değişmekte, iyi veya kötü olmaktadır. (Topaloğlu, 3:476-477) Temiz fitratta, yaratılıştaki olan çocuk anne, baba, öğretmen, çevre (akrabalar, dayı, amca vs. komşular)dan yalanı öğrenmektedir.

Melekler,Yalancıdan Uzaklaşır mı?

Meleklerin insanlardan uzaklaşmasını Ehl-i Sünnet âlimleri, meleklerin günahı sevmemesi olarak yorumlamışlardır. Hadisler meleklerin insanların yanlarından hiç ayrılmadıklarını anlatmakta, bazı durumlarda veya amellerde meleklerin insandan uzaklaşacağı haber verilmektedir.

Temiz fitratları rahatsız eden her şeyden melekler de rahatsız olmaktadır. Kalp kırıcı tarzda tartışma ve kötü sözleri sarf edenlerin veya kötü amelleri yapanların yanında meleklerin kaçıp şeytanların olduğunu Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) haber vermektedir: "Kul yalan söylediğinde meydana getirdiği şeyin fena kokusundan melek kendisinden bir mil uzaklaşır." (Tirmizî, "Birr", 46)

Yalan Söyleyenler Kabir Azabı Çekecekler mi?

Yalan söylemek, Kur'ân öğrenip ahkâmıyla amel etmemek, zina yapmak, faiz yemek: bu dört fiilin kabirde azap sebebi olacağına, rüya hadisi delildir. Peygamber Efendimiz'in rüyasında azap içinde gördüğü kimselerin azap sebeplerinin bu dört fiil olduğunu Cebrail (aleyhisselâm) kendisine bildirmiştir. (Buhari, "Cenaiz", 92)

Şaka Bile Olsa Yalanı Terk Etmek

Sözlerinin gerçeğe uygunluğu yönüyle Allah Resûlü'nün sözlerinde şaka da olsa gerçeğe aykırı tek kelime yer almamıştır. Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) yalanı ve yalancılığın terk edilmesini istemekte, şaka bile olsa yalan söylenmesini hoş karşılamamakta, kulun şaka da olsa yalan söylemeyi, doğru da olsa münakaşa etmemeyi bırakmadıkça iyi bir mü'min olamayacağını ve yalanı terk edene Cennet'te köşk verileceğini beyan buyurmaktadır: "**Şaka da dahil yalan söylemeyene Cennet'te bir köşk garanti ederim.**" (Ebu Davud, "Edeb", 7) Haklı bile olsa münakaşayı terk edenin, ahlâkı güzel olanın ve şaka bile olsa yalanı terk edenin Cennet'in ortasında bir köşkü olacağı, salih amellere teşvik bakımından uzun uzun anlatılır.

"Sizden kimse, ne şaka ne de ciddî olarak kardeşinin değneğini almasın. Kim kardeşinin değneğini almışsa hemen ona geri versin." (Ebu Davud, "Edeb", 93; Tirmizî, "Fiten", 3) Peygamberimiz ve arkadaşları bir yolculuk esnasında konaklama yerinde sahabelerden biri uyurken arkadaşı gidip şaka yapıp bineğinin ipini alır. Uyanınca ipini bulamayan zat kaybettim diye korkar. Durumu öğrenen Peygamber Efendimiz: "Bir Müslüman'a bir başka Müslümanı korkutmak helâl olmaz!" buyurur (Ebu Davud, a.y.).

Yalancılık, Bir Hastalık mıdır, Tedavisi Var mıdır?

Yalan ve yalancılık, fert ve toplumları içten çökerten ve yıkan en büyük hastalıklardandır; insanın huy ve mizacını bozan bir hastalık. Bu yüzden yalan büyük günahlardan sayılmıştır. "Allah'ın verdiği her hastalığın devası (çaresi) da vardır; tedavi olun!" (Buharî, "Tıb", 1)

Tıp dilinde çok değişik isimlerle anılan psikolojik bozuklukların ana sebebi, ruh, akıl ve beden irtibatının normal dışı olmasıdır. (Abken, 2/39 vd.) İç sıkıntısı ve bunalımlar, pek çok hastalığın başta gelen sebebidir. Psikolojik rahatsızlık, kişinin duygu ve inanışlarında meydana gelen anormalliklerdir. Yalan söylemek de, huy ve karakter anormalliği olarak bilinir.

Yalan hastalığının ve benzeri hastalıkların tedavisi, nefsi terbiyede, onu kirleten küfür, cehalet, kötü duygular, yanlış inançlar, fena huylar gibi kötü şeylerden temizleyip, iman, ilim, irfan, iyiliksever duygular, güzel ilâhi ahlâk, takva özellikleriyle donatarak, ilâhi tecellilere açık hale getirmede yatar.

İslâm âlimleri, yaratılıştan gelen iyi özelliklerin, huyların, karakterin iradî gayretle desteklenerek meleke hâline getirilmesine, kötü huyların da baskı altında tutularak sindirilmesine hükmederler. **H. Ömer (r.a.), "İnsanda on fitrî ahlâk vardır, bunlardan dokuzu iyidir, birisi kötü. Bu kötü serbest kalırsa diğerlerini de bozar."** demiştir. (Canan, Hadis Ansiklopedisi, 5:300)

Dinin mehâsin-i ahlâk ile mütehallık olma ve mesâvi-i ahlâktan içtinap etme ile ilgili emirleri tatbik edilse, kötülüğe iyilikle mukabelede bulunma.. en kötü insanlarla bile iyi geçinmesini bilme.. kobralara insanca yaşama adabını, erkânını öğretme.. akreplere

insanları ısırma usûlünü unutturma.. yolu bulunmuş olacak ve vifak ve ittifak tam sağlanacaktır. Bugün insan en vahşi hayvanları dahi terbiye edebilmektedir. Oysa terbiyeye en müsait varlık âdemoğludur. Problemler karşısında her fert kendini gözden geçirse, başkasından hatasını anlayıp dönmesini bekleyeceğine kendisi örnek bir davranış sergileyip meselenin haline çalışsa, problem yarıyarıya azalmış, hattâ çözülmüş olacaktır. (Gülen, Kırık Testi, 239)

Alışverişte Doğruluk

Ticarette doğruluk, iktisadî kalkınmayı meydana getirir. Güven ve doğruluk sosyal hayatın en önemli özelliğidir. Yalan ve hile karıştırılmayan tüccarlığın dünya ve Âhiret'te insana faydası olacağını Allah Resûlü haber vermektedir: "Emin ve doğruluktan ayrılmayan ticaret ehli (âyette sırat-ı müstakim ashâbı olarak zikredilen) peygamberler, siddîkler, şehitler ve salihlerle beraberdir." (Tirmizî, "Büyû", 4)

"Kıyamet günü tüccarlar facirler (günahkârlar) olarak diriltilecektir. Ancak Allah'tan korkanlar, iyilik yapanlar ve doğruluktan ayrılmayanlar müstesna." (Tirmizî, a.y.; İbn Mace, "Ticârât", 3)

Elden geldiğince doğru olan tüccarların bile sattıkları mallara haram karışmış olabileceği anlatılmakta ve şu tavsiyede bulunmaktadır: "Ey tüccarlar! Satış işine yemin ve boş söz, yalan bulaşmaktadır. Siz Rabbin öfkesini söndüren sadaka karıştırın." (Ebu Davud, "Büyû", 1; Tirmizî, "Büyû", 4)

Alışverişin, Ticaretin Bereketli Olması

"Alıp satanlar, alışverişi sıdk ve doğruluk üzere yapar, kusuru beyan ederlerse alışverişleri satan hakkında da alan hakkında da mübarek kılınır. Yalan söylerler, kusurları gizlerlerse, belli bir kâr sağlasalar bile, alışverişlerinin bereketini kaybederler. Yalan karışırsa alışverişlerinin bereketi yok edilir. Yalan yemin malı rağbetli, kazancı bereketsiz kılar." (Buharî, "Büyû", 19, 22; Müslim, "Büyû", 47)

Yalan söylenerek satılan malın ayıbı mutlaka ortaya çıkar. Müşteri, o tüccara artık kendisi uğramayacağı gibi başkalarının uğramasına da mani olur. Bu, kazancın bereketini gideren bir durumdur. Bir diğer rivâyette de: "Ticarette yalan yemin mala rağbeti artırır, kazancı giderir" buyrulmaktadır (Buharî, "Büyû", 26).

Resûlullah (sas), çarşıda bir yiyecek yığınının rastlayınca elini yığına daldırıp çıkardı. Parmaklarına rutubet bulaştı. Adama: "Ey satıcı nedir bu?" diye çıktı. Adam: "Ey Allah'ın Rasûlü, yağmur ıslattı." deyince, "Bu yağlı üstü getirip, herkesin görmesini sağlayamaz mıydın? Kim bizi aldatırsa o bizden değildir." buyurdu (Müslim, "İman", 164; Tirmizî, "Büyû", 74).

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) müşteri kızıştırmayı da yasaklamıştır; "Alıcı olmadığınız hâlde, fiyatları kızıştırmak için müşteri ile satıcının aralarına girmeyin." (Buharî, "Büyû", 58-60) "Müşteri kızıştıran, riba yiyen hâindir. Bu iş, bâtil bir aldatmadır,

helâl değildir." (Buharî, "Büyû" 60) "Müslüman bir kimsenin, bir malda kusur olduğunu bildiği hâlde, müşteriye haber vermeden satması haramdır." (Buharî, "Büyû", 19) Cenab-ı Allah'ın rahmet nazarıyla bakmayacağı kişiler; malını yalan yeminlerle satan kişi (Müslim, "İman", 173) malını yalan yeminlerle reklâm yapan, yaptığı iyiliği başa kakan kişidir (Müslim, "İman", 171).

Hadis Kaynakları Dışındaki Kaynaklar

Akben, Dr. Ali, Aile Sağlığı Ansiklopedisi, c:2.
Aydüz, Davut, İslâm'da İadet ve İbadet-Amel İlişkisi.
Canan, İbrahim, Hz. Peygamberin Sünnetinde Terbiye.
Hadis Ansiklopedisi, c: 5.
Gazzalî, İhyau Ulûmi'd-Din, c: 3.
Gülen, M. Felhullah, Fasıldan Fasıla, c: 2.
Nursi, Bediüzzaman Said, İşaratü'1-İ'câz.
Öcal, Mustafa, Din Eğitimi ve Öğretiminde Metodlar..
Topaloglu, Bekir, "Allah", DİA. c: 3.

Osman ORAL

Yalan söylemeyeyim derken yalancı olma!

Köşeye sıkıştığınızı düşündüğünüz anlarda ya da kimseyi gücendirmemek maksadıyla sarf ettiğiniz cümlelere dikkat ettiniz mi hiç? Kismen doğru ya da doğrunun arkasına saklanarak söylenen sözler, zamanla yalan söylemeyi normalleştiriyor.

Görüşmeye geç kalır ve kapıdan henüz adımını atmışken çalan telefonuna, "Çıktım çıktım, şimdi oradayım" diyerek cevap verir.

Ya da arkadaşının gönderdiği mesajı ekranda görür ama cevap vermek istemez. Nedeni sorulduğunda cevabı hazırdir nasıl olsa. 'Görmedim' kelimesi direkt yalana girer belki ama 'Okumadım' cevabı hayat kurtarıcıdır. Zira mesaj ekranda görülmüş ama mesaj kutusuna girip okunmamıştır.

Başka bir sefer ise kendinden kaynaklanan bir nedenden dolayı işe 5-10 dakika geç kalması kesinleşmiştir. Yola koyulur, bir de ne görsün; iki araç birbirine girmiş, trafik kilit. Yolun açılması en aşağı birkaç saat... Evden erken çıksa dahi bu kazaya denk gelecek ve her hâlükârda işe geç kalacaktır. O yüzden ne gerek var doğruyu söyleyip kendini ateşe atmaya... Bahane hazır: "Kaza var, gecikeceğim!"

Ünlü düşünür Francis Bacon, "Yalancı, Allah'a karşı kafa tutan, fakat insanlardan korkan bir serseridir." der. Evde, işte, sosyal ve özel hayatımızda köşeye sıkıştığımızda

sığındığımız bu ve benzeri gerekçeler, Bacon'ın cümlesinde geçen serseriye dönüştürüyor bizleri. Çoğu zaman eşi, dostu, akrabayı kırmamak için ve 'hayır' diyemediğimiz durumlarda müracaat ettiğimiz bu ifadeler, durum kurtarıcı olarak görülüyor. Lakin neyi, ne için söylediğimizde karşımızdaki bilmesede Allah görüyor ve biliyor.

Uzmanlar bu tarz ifadelerin de yalan olduğu konusunda hemfikir. Zira teville açık ifadeler, çoğu kez karşı tarafı kandırmak amacıyla kullanılıyor. Niyetler karşı tarafın olayı ya da durumu olduğundan farklı algılamasına odaklandığında sarf edilen cümlelerin doğruluğunu kendi vicdanına bile kabul ettirmekte zorlanıyor insan.

Yalanın espirisi olmaz

İlahiyatçı Profesör Davut Aydın, dinimizin yalan söylemeyi kötü huyların en başında saydığını ve şiddetle reddettiğini söylüyor. Bunun ne denli büyük bir günah olduğu bilinse de insanların yalanı zaman zaman son çare gördüğünü ifade eden Aydın, her konuda olduğu gibi bu konuda da Efendimiz'in (sas) hayatının ölçü alınması gerektiğini söylüyor. Efendiler Efendisi'nin latife yaparken dahi yalan söylemediğine dikkat çeken Aydın, "O (sas), yer yer latife yapardı ama kullandığı malzeme hep doğrudu. Ayrıca ciddiyet buudlu ve aynı zamanda hak ve hakikat yörüngeliydi. Meselâ, Hz. Enes'e 'Ey iki kulaklı' demiştir. Elbette Enes (ra) iki kulaklıdır. Bir kadına 'Ey kocasının gözünde ak bulunan' demiş, kadın da 'Yâ Resûlallah! Benim kocamın gözünde ak yok' karşılığını verince de, Allah Resûlü, 'Her insanın gözünde ak bulunur' diyerek lâtifesinde söylediği doğruya işâret etmiştir. Yine yaşlı bir kadın 'Yâ Resûlallah! Duâ et, cennete gireyim' isteğinde bulununca, Allah Resûlü latife ile 'Yaşlılar cennete giremez.' buyurdu. Kadın bu sözdeki espriyi anlayamayınca üzüldü ve tam ayrılacağı sırada Efendimiz, sözündeki nükteyi îzah ederek, bu defa da onu sevindirdi: "Yaşlılar, cennete yaşlı olarak girmeyecek, genç olarak girecekler." dedi. Peygamber Efendimiz (sas), "Ben haklı olduğu halde bile çekişmeyi bırakan kimse için cennetin avlusunda bir köşk; şaka da olsa, yalan söylemekten kaçınan kimse için cennetin ortasında bir köşk ve ahlâkı güzel olan kimse için de, cennetin en yüksek yerinde bir köşk verileceğine kefilim." buyurmuşlardır.

Davut Aydın'ın konuya açıklık getirmek üzere örnek verdiği bu hadisler, yukarıda bahsini ettiğimiz durumlar için de ölçü olacak nitelikte. Zira Efendimiz (sas) latife yaparken dahi sarf edilen kelimelerin yalan olmaması konusunda Müslümanları hassas olmaya davet ediyorsa kimseye zarar vermediğini veya suya sabuna dokunmadığını düşündüğümüz cümle ve gerekçelerimizde de aynı hassasiyetin gözetilmesi gerektiği sonucuna rahatlıkla varılabilir.

Mübalâğa etmenin bile zımnî yalan olduğunu hatırlatan Davut Aydın, "Meselâ beklediğiniz arkadaşınız 5-10 dakika gecikti. Arkadaşınız gelince 'İki saattir seni bekliyorum.' veya bir-iki defa evine gidip bulamadığınız birisine 'Yüz defa kapına geldim ve seni bulamadım.' kabilinden cümleler kurmak abartıdır. Her ne kadar bazı âlimler,

yalan kastı bulunmayan böyle mübalağalı sözler yalan olmaz deseler de bu ve benzeri durumlardan kaçınmak lâzım." diyor.

'Kimseyi gücendirmeyim' düşüncesi yalan söylemeye itiyor

Uzman Psikolog Ayşe Handan Özkan, kişilerin bu tip yalan söyleme girişimlerini modernizme uyum süreciyle bir şeyleri kaybetme korkusu ve kendine olan güvensizliğiyle açıklıyor. Özkan, tam anlamıyla bireyselleşememenin ya da gelenek ve kültürden kopamamış olmanın bu türden yalanların hayatımıza girmesini kolaylaştırdığı görüşünde: "İnsanlar temelde güvensizlik duygusundan dolayı yalana başvurur. İnsan bireyselleştikçe, kendisine olan güveni artar ve kimseye bağımlı yaşamaktan hoşlanmaz hale gelir. Avrupa ülkelerinde, insanlar çok fazla bireyselleştikleri için, zorda kaldıkları zaman işi kılıfına uyduracak yalanlara başvurmaya ihtiyaç da duymuyor. Kendileriyle ilgili durumları net bir şekilde açıkladıkları gibi, karşısında muhatap olduğu kişi de herhangi bir alınganlık göstermeye lüzum duymuyor. Bu da kişinin bir sonra atacağı adımda nasıl bir iletişim modeli seçeceğini belirliyor. Ülkemizde ise işini kılıfına uydurmak amaçlı rahatlıkla söylenen yalanlara sıklıkla rastlıyoruz."

Ayşe Özkan, kişinin bu tip yalanların arkasına saklanmasının bir diğer sebebinin ise yakın ilişkide olduğu insanları kaybetmekten korkması olduğunu söylüyor: "Kişi doğruyu söylediği zaman karşındakinin kendisine kırılacağını ve ilişkisini keseceğini düşünür. Bu yüzden sevgisini veya güvenini kazanmak için kılıfına uygun yalanlara başvurur. Bu, insanın üst benlik anlayışının çok güçlü olmasından da kaynaklanır. Çok otoriter yetişkinler tarafından büyütülmüş olmak, insanın hata yapma hakkını elinden alır. Böyle bir durumda kişi kendisine otoriter tutum sergileyen ebeveyn ve ebeveyn figürleri ile baş edebilmek için, bu tarz yalanlara meyletmeye başlar."

Din sosyoloğu Prof. Dr. Celalettin Çelik de aynı konuya dikkat çekiyor ve sırf karşımızdakini gücendirmeme adına söylediğimiz yalanların her iki tarafta da güven krizi ve itimatsızlığa yol açacağını altını çiziyor: "Dürüst davranmadığımız kişiyle karşı karşıya geldiğimizde bu yaptığımız savuşturma bizi vicdanen rahatsız edecektir. Her ne kadar yalan söylememek adına bir manevra da olsa, bu tavır insani ilişkilerdeki İslami 'sıdk' kavramına son derece uzak bir eylem olur. Sıdk, sadece sözle değil, niyet ve iradeyle de ilgili bir davranış kodudur. Müslümanlar arasındaki kişisel ve sosyal münasebetlerde sıdk temelli davranış, niyet ve eylem kodu, bu tür savrukluklara ve güvenilirliği zedeleyen kaçamaklara izin vermez."

YALAN SÖYLEMEYEN ÇOCUK

Seyyid Abdülkadir Geylâni hazretleri küçük yaşta iken, bir arefe günü çift sürmek için tarlaya gitti. Bir öküzün kuyruğuna tutunup ardından giderek oynuyordu. O anda bir ses işitti:

"Ey Abdülkâdir! sen bunun için yaratılmadın ve bunlarla emir olunmadın"! Bu ses, Abdülkâdir Geylâni hazretlerini korkuttu. Eve gelince dama çıktı. Hacıları gördü. Arafat'ta vakfeye durmuşlardı.

-Anneciğim! bana izin ver de Bağdat'a gidip, ilim öğreneyim. Sâlihleri, evliyâyı ziyaret edeyim.

Annesi de dedi ki:

-Ey benim gözümün nûru ve gönlümün tâcı evladım, Abdülkâdir'im! senin ayrılığına dayanmam. Sensiz ben ne yaparım? Bu bakımdan müsâade edemiyorum. Abdülkâdir-i Geylâni Hazretleri, tarlada olan bitenleri anlattı. Annesi ağladı. Kalkıp babasından miras kalan 80 altını alıp, kırkını kardeşine ayırdı. Kırkını da bir keseye koydu ve keseyi elbisesinin koltuğuna dikti. Sonra oğlunun gözlerinin içine bakarak dedi ki:

-Ey benim gözümün nuru ve gönlümün tacı evlâdım, Abdülkâdir'im! Hak teâlânın rızâsı için olmasaydı katiyyen bırakmazdım. Huzur ve esenlik içinde sefere çık! Yolun açık olsun! seninle belki ebedi olarak ayrılıyorz. Sana son olarak nasihatım şudur ki:"Eğer beni memnun etmek istiyorsan, hiçbir zaman yalan söyleme , doğruluktan asla ayrılma! Allahü teâlâ her zaman ve her yerde doğrularla beraberdir". Abdülkâdir-i Geylâni hazretleri annesine söz verdi ve ağlayarak elini öptü. Bağdat'a gitmek üzere bulunan bir kervana rastgeldi ve aralarına katıldı. Hemedan'ı geçmişlerdi. Bir müddet yol aldılar. Arz-ı Tetrenk denilen mahalle geldiklerinde kervanda bir bağırıp, çağırma koptu. Önlerine aniden bir sürü eşkiya çıkıp kervana saldırdılar. Bir anda sandıklar yere yıkıldı. Eşyalar yağma edilmeye başlandı. Eşkiyalar, kervandakilere birer birer sual edip, üzerlerinde her ne buldularsa aldılar. Sıra Seyyid Abdülkâdir-i Geylâni hazretlerine geldi. Eşkiyalardan biri latife olsun diye bunu önüne çekip sordu:

-Fakir çocuk, söyle bakalım senin neyin var?

-Üzerimde yalnız 40 altınım var.

Eşkiya inanmamıştı. Bırakıp gitti. İkinci bir harâmi sual edip, o da aynı cevabı alınca vaziyeti reislerine bildirdiler.

"Bu çocuk 40 altınım var" diyor dediler.

Bu defa da reisleri sordu:

-Senin üzerinde ne var?

-Hırkamda dikili 40 altınım var.

Reisleri adamlarına dönerek dedi ki:

-Açın bakın, bakalım! Adamları üstünü aradılar, içinde 40 altın bulunan keseyi bulup reislerine verdiler.

Eşkiya reisi hayretle sordu:

-Peki evlât, sen neden üzerinde altın olduğunu söyledin? Abdülkâdir-i Geylâni hazretleri dedi ki::

-Ben evden ayrılırken anneme asla yalan söylemeyeceğime söz vermiştim. 40 altın için sözümü bozar mıyım?

Bu sözleri duyup hakikate şahit olan eşkiya başının gözleri yaşardı. Abdülkâdir-i Geylâni hazretlerinin hakikat dolu gözlerine bakıp onunla kendi yaşını ölçtü. Kendisinin bu yaşa kadar nice hiyanet ve zulümler işlediğini, birgün Hakka

yönelmediğini acı acı düşündü ve o güne kadar yaptıklarından pişman olup, ellerini başına vurarak şöyle haykırdı:

-Eyvah! biz de Allahü teâlâ söz vermiştik. Bunca zamandır şeytana uyup ahdimizi bozduk. Fenalık yaptık. Yarın Hak huzurunda acaba bizim halimiz ne olacak? Sonra arkadaşlarına dönerek dedi ki:

-Ey arkadaşlarım! Bana bakınız, beni dinleyiniz! Ben, bunca senedir Hak teâlâ karşı olan ahdimi bozdum. O'na isyan ettim. İçimden gelen bir pişmanlıkla bütün günahlarıma tövbe ile Rabbimin yoluna iltica ediyorum. Bundan böyle inşaallah, Hak teâlânın râzı ve hoşnut olmadığı bir şeyi yapmıyacağım. Reislerine pek ziyade bağlı olan eşkıyalar hep bir ağızdan dediler ki:

-Efendimiz, reisimiz! Biz de sizden ayrılmayız. Eşkıyalıkta reisimizdin, hidâyette de reisimiz ol!

Bunun üzerine kervan ehlerinden ne alınmışsa sahiplerine iâde edildi. Bir sürü eşkıya Seyyid Abdülkâdir-i Geylâni hazretlerinin önünde tövbe etti. Kendisi tekrar yoluna devam ederek Bağdat'a vardı.